

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра організації судових та правоохоронних органів

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
Кафедра правосуддя

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

м. Харків,
23 квітня
2018 року

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра організації судових та правоохоронних органів

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра правосуддя

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
(Харків, 23 квітня 2018 р.)

Харків
«Право»
2018

УДК 347.97/99(042.5)

A43

Редакційна колегія: професор Л. М. Москвич (голова)
доцент О. В. Щербанюк
доцент І. О. Русанова
доцент Л. А. Остафійчук
доцент І. В. Юревич
асистент І. А. Бутирська
асистент Я. О. Ковальова
асистент А. С. Ребриш

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

**Актуальні проблеми судового права : матеріали Міжнар. наук.-
A43 практ. конф. (Харків, 23 квіт. 2018 р.) / редкол.: Л. М. Москвич (голова)
та ін. – Харків : Право, 2018. – 506 с.**

ISBN 978-966-937-413-4

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми судового права», яка відбулася 23 квітня 2018 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих вітчизняних науковців та практиків. В основу книги покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів розвитку судового права.

УДК 347.97/99(042.5)

ISBN 978-966-937-413-4

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2018
© Видавництво «Право», 2018

ЗМІСТ

НАУКОВЦІ ТА ПРАКТИКИ

Абрамянц А. В. ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ФУНКЦІЙ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ	15
Афанасьєв В. В. ПОЗИТИВНІ ВИМОГИ ДО ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ ...	17
Бабкова В. С. ЦИВІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ НАД ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОКУРАТУРИ	18
Бакаянова Н. М. ПРО ТЕНДЕНЦІЮ ДИСИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СУДОУСТРІЙ ТА СТАТУС СУДДІВ.....	20
Білецька Г. А. ВИДАТНІ СУДОВО-МЕДИЧНІ НАУКОВЦІ ХАРКІВЩИНИ..	23
Бірюкова А. М. АДВОКАТУРА УКРАЇНИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	24
Бринцев О. В. НОВИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС – КРОК ВПЕРЕД, ДВА НАЗАД.....	27
Бутирський А. А. СУДДІВСЬКИЙ РОЗСУД У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ	29
Бутирська І. А. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ГОСПОДАРЬКИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНИ.....	30
Вельк Корнелия НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПРИНУДИТЕЛЬНОГО ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА В ГРАЖДАНСКИХ И ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ДЕЛАХ ГЕРМАНИИ	32
Вільчик Т. Б. ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ	40
Гетманцев О. В. УНІФІКАЦІЯ ЦПК, ГПК і КАСУ ЯК НАПРЯМОК ІНТЕГРАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В СИСТЕМІ ПРАВА УКРАЇНИ.....	44
Глинська Н. В. СУДДЕСТВОРЕНЕ ПРАВО В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ	46
Городовенко В. В. НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУДДІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ РЕФОРМИ.....	47
Дімітров М. К. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРОКУРАТУРОЮ УКРАЇНИ	49
Деменчук М. О. ДО ПИТАННЯ ПРИНЦИПІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ВЕРХОВНИМ СУДОМ	51
Демчина Т. Ю. ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ПРИНЦИПУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ АДВОКАТУРИ	52
Дем'яненко І. В. СТАЖУВАННЯ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ ДОБОРУ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ.....	55
Жукевич І. В. ПРОБЛЕМИ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ВИКОНАВЦІВ ЯК ФОРМИ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ	57
Іваницький С. О. ДОБРОЧЕСНІСТЬ АДВОКАТА	59

Прилуцький С. В. ЗАКОННІСТЬ СУДІВ ТА СУДДІВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ РЕЗУЛЬТАТИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ 2016-2017 РОКІВ	112
Ребриш А.С., Петрова І.В. ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНОЗЕМНИХ АДВОКАТІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	114
Резнік Ю. С. ЩОДО ПЕРЕВАГ І НЕДОЛІКІВ НОВОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОУСТРІЙ І СТАТУС СУДДІВ»	118
Ремескова Ю.О. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ СУДОВОЇ (ПРИСУДОВОЇ) МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	120
Розсоха К.О. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОКУРАТУРИ З ІНШИМИ АНТИКОРУПЦІЙНИМИ ОРГАНАМИ УКРАЇНИ.....	120
Руденко М. В. ТЕРМІН «СУДОУСТРІЙ» В ЗАКОНОДАВЧОМУ, НАУКОВОМУ ТА НАВЧАЛЬНОМУ ВИМІРІ: ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ	125
Русанова І.О., Мовчан І.В. ПСИХОЛОГІЯ ВІДНОСИН: ЗВИНУВАЧЕННЯ ТА ЗАХИСТ	127
Рябченко Ю. Ю. РЕЗУЛЬТАТ ВЗАЄМОДІЇ СТОРІН ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВОВІДНОШЕННЯ ЯК ОСНОВА ВИЗНАЧЕННЯ ЙОГО ОБ'ЄКТА.....	128
Сакара Н. Ю. ВИКЛИК ВІДПОВІДАЧА, МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ (ПЕРЕБУВАННЯ) ЯКОГО НЕВІДОМЕ, ТА ДОТРИМАННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД	130
Савчин Н. М. ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ.....	132
Самсін І. Л. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ В ПРАВОНАСТАВНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	134
Свида О. Г. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ГРОМАДСЬКОЇ РАДИ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	137
Солоткий С. А. ОКРЕМІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ СУДОВОЇ РЕФОРМИ ІЗ РЕФОРМОЮ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮСТИЦІЇ В ЧАСТИНІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ.....	139
Стефанчук М. М. РЕФОРМУВАННЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ФУНКЦІЇ ПРОКУРАТУРИ: QUO VADIS?	141
Сухарко А. В. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОВНОВАЖЕНЬ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ.....	143
Татулич І. Ю. НЕПРИПУСТИМІСТЬ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ – ОДНА ІЗ ЗАСАД ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА.....	145
Тиха А. П. ІНСТИТУТ МЕДІАЦІЇ У РОЗВ'ЯЗАННІ ТРУДОВИХ СПОРІВ	147
Торяник О. Ю. ОКРЕМІ ПИТАННЯ УЧАСТІ ПРОКУРОРА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	149
Трофімова Л. В. НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ДИСКУСІЇ У ФОРМУВАННІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ І СУДОВОГО ПРАВА	151
Турман Н.О. МЕДІАЦІЯ В УГОДІ ПРО ПРИМИРЕННЯ	153
Усенко Ю.А. ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ	154
Хотинська-Нор О. З. ФЕНОМЕН ДОВІРИ ТА ЛЕГІТИМНІСТЬ СУДОВОЇ ВЛАДИ	156

необхідну інформацію, строку, який минув з моменту, коли вона дізналася про розгляд справи, учасником якої вона була, і до дня звернення до суду тощо.

Савчин Н. М.,

к.ю.н., ас. кафедри правосуддя Чернівецького
національного університету імені Юрія Фельковича

ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

У межах реформи цивільного процесуального законодавства нормативно закріплені нові принципи, одним з яких є принцип пропорційності. У європейських країнах принцип пропорційності вже відомий досить давно, його всебічно досліджують та використовують, як у теорії права, так і в юридичній практиці, у тому числі судовій. Його значення надзвичайно вагоме не лише для української судової практики, а й для стабільного функціонування всієї правової системи нашої держави. Від дотримання принципу пропорційності залежить успішна реалізація не лише основних засад судочинства, а й важливих конституційних цінностей – верховенства права, прав та свобод людини.

Стаття 11 Цивільного процесуального кодексу України від 18.03.2004 р. закріплює принцип пропорційності у цивільному судочинстві наступним чином – суд визначає в межах, встановлених ЦПК, порядок здійснення провадження у справі відповідно до принципу пропорційності, враховуючи: завдання цивільного судочинства; забезпечення розумного балансу між приватними й публічними інтересами; особливості предмета спору; ціну позову; складність справи; значення розгляду справи для сторін, час, необхідний для вчинення тих чи інших дій, розмір судових витрат, пов'язаних із відповідними процесуальними діями, тощо [1].

Аналізуючи деякі теоретичні дослідження, слід сказати, що дотримання принципу пропорційності у судових рішеннях можна назвати однією з вимог принципу верховенства права. Так, на думку С. П. Погребняка, принцип пропорційності ґрунтується на конституційних принципах правової держави і верховенства права (ст. 1, 8 Конституції України) і може бути визначений як загальний принцип права, спрямований на забезпечення у правовому регулюванні розумного балансу інтересів, відповідно до якого цілі обмежень прав повинні бути істотними, а засоби їх досягнення – обґрунтованими і мінімально обтяжливими для осіб, чиї права обмежуються [2, с. 333].

Ю. О. Євтошук, погоджуючись із позицією С. П. Погребняка, зазначає, що верховенство права, як і права та свободи людини, історично та змістовно пов'язані з принципом пропорційності, про що свідчать теоретичні дослідження, міжнародна судова практика та рішення національних судів [3, с. 10]. Автор вказує, що зміст принципу пропорційності свідчить про можливість його використання майже в будь-якій галузі права, оскільки у кожній із них певним чином порушується питання міри владного впливу на приватну сферу особи.

Д. Д. Луспенник визначає пропорційність як досягнення у правотворчості балансу інтересів людини і суспільства. Органи публічної влади не можуть накладати на громадян зобов'язання, що виходять за межі суспільної необхідності [4, с. 17].

Визначаючи принцип пропорційності, Р. А. Майданик зазначає, що сучасне ліберальне праворозуміння засноване на ідеях співробітництва і досягнення балансу

протилежних інтересів. Воно характеризується розумінням правозастосування як процесу співмірювання протилежних інтересів і забезпечення їх балансу на засадах партнерства, підвищення соціальної ефективності правових норм за допомогою надійних правових інститутів. Дотримання принципу пропорційності вимагає справедливого балансу між загальними інтересами всього суспільства і вимогами захисту фундаментальних прав приватних осіб [5, с. 75-76].

Про баланс приватного та публічного інтересу здебільшого почали говорити, звертаючи увагу на практику Європейського суду з прав людини, де в більшості рішень зустрічається такий юридичний термін як «баланс інтересів». При розгляді справ ЄСПЛ основне питання суду полягає в тому, чи вдалося державі дотримати справедливого балансу між конкуруючими інтересами осіб, що зазнали впливу, та суспільства в цілому. При оцінці фактичних обставин справи ЄСПЛ керується принципом пропорційності як дотримання «справедливого балансу» між потребами загальної суспільної ваги та потребами збереження фундаментальних прав особи, враховуючи те, що заінтересована особа не повинна нести непропорційний та непомірний тягар [6, с. 227].

У цивільному судочинстві дотримання принципу пропорційності прямо передбачають як деякі норми матеріального, так і процесуального права. На ньому, наприклад, ґрунтуються положення статті 23 Цивільного кодексу України про відшкодування моральної шкоди, які передбачають дотримання вимог розумності та справедливості. Обов'язковим є дотримання судами принципу пропорційності при застосуванні норм цивільного процесуального права, наприклад, у питаннях застосування заходів забезпечення позову. Також, звертаючи увагу на висновки Верховного Суду, суди повинні дотримуватися принципу пропорційності у справах про захист честі, гідності та ділової репутації [3, с. 11].

Якщо брати до уваги такі умови принципу пропорційності як час, необхідний для вчинення тих чи інших дій, розмір судових витрат та інших витрат сторін, пов'язаних із відповідними процесуальними діями, то найбільш відомим прикладом раціонального механізму зменшення вартості та тривалості судового розгляду справ виступає наказне провадження, яке сьогодні є в законодавстві майже кожної держави, України в тому числі (розділ II ЦПК України). Новим інститутом у цивільному судочинстві, який також забезпечує реалізацію названих умов принципу пропорційності є спрощене провадження, яке передбачене главою 10 розділу III ЦПК України.

Таким чином, принцип пропорційності має важливе значення, оскільки він є тим інструментом, який необхідний судді при здійсненні ним своїх процесуальних повноважень для вирішення справи по суті. Даний принцип гарантує належне збалансування цінностей, обґрунтування рішень та спрямовує свободу судового розсуду в правильний бік. Необхідність дотримання принципу пропорційності судами загальної юрисдикції впливає не лише із законодавчих актів, але й із самої юридичної природи правосуддя. На даний час цей принцип залишається новим для цивільного судочинства України та недостатньо осмисленим вітчизняними суддями при здійсненні ними правосуддя. Вважаємо, що судові органи вищих інстанцій повинні активно спрямовувати свою діяльність на поглиблення розуміння принципу пропорційності та його вимог у цивільному судочинстві з урахуванням міжнародних стандартів та практики Європейського суду з прав людини.

Використана література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/page>
2. Погребняк С. П. Основоположні принципи права : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Погребняк Станіслав Петрович. – Харків, 2009. – 433 с.
3. Євтошук Ю. О. Принцип пропорційності у практиці судів загальної юрисдикції / Ю. О. Євтошук // Право і суспільство. – 2015. – № 4 (ч. 3). – С. 9-14.
4. Луспеник Д. Д. Верховенство права – «новий» старий принцип цивільного судочинства : співвідношення із принципом законності / Д. Д. Луспеник // Право України. – 2017. - № 8. – С. 9-20.
5. Майданик Р. А. Розвиток приватного права України : монографія / Р. А. Майданик. – Київ : Алерта, 2016. – 226 с.
6. Садикова Я. М. Принцип пропорційності в цивільному процесі / Я. М. Садикова // Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу : теоретичні та практичні аспекти : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 23 листопада 2017 року) : у 2 ч. – Полтава : Россава, 2017. – Ч. 2. – С. 226-228.

Самсін І. Л.,

д.ю.н., доцент, професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Хмельницького університету управління та права

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ В ПРАВОЗАСТОСОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Чисельні недоліки актів законодавства мовного та техніко-юридичного характеру, їх нечіткість і недостатня формальна визначеність, неповна відповідність суспільним відносинам та природі людини приводять до того, що лінгвістичне та техніко-юридичне тлумачення інколи дає незадовільний результат і часто підштовхує до прийняття рішень (зокрема судових), які або не відповідають принципу розумності, або є явно несправедливими, або такими, що суперечать смислу відповідного нормативно-правового акту в цілому.

Цілком очевидно, що такі рішення не можуть прийматись. І чим далі, тим більше стає зрозумілою неприйнятність таких рішень. Будь-яке судове рішення чи рішення іншого державного чи недержавного органу, посадової особи, яким вирішується питання про права та обов'язки учасників відповідних правовідносин, повинне бути правовим. Тобто в максимальній мірі відповідати опрацьованим впродовж тисячоліть уявленням про право і справедливість. На масовому рівні у такий спосіб суспільство отримує красиве правосуддя, що буде першим і найважливішим кроком до утвердження України, як правової держави, прагнення до якої декларують деякі політики. Іншого шляху в майбутнє немає, якщо тільки це не буде шлях на узбіччя світової цивілізації, де мрія про право буде перетворена в його протилежність, а розумний суспільний устрій залишиться такою ж нереальною ідеєю, як і ідея побудови комунізму. Правовий характер результатів правотлумачної та правозастосовчої діяльності забезпечується переважно врахуванням при тлумаченні і застосуванні актів законодавства принципу

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУДОВОГО ПРАВА**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
(Харків, 23 квітня 2018 р.)

Коректор *Н. Ю. Шестьора*
Комп'ютерна верстка *А. Т. Гринченка*

Підписано до друку 20.04.2018.
Формат 60×84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 29,4. Обл.-вид. арк. 38,5. Вид. № 1891.
Тираж 150 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 80а
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Почернін В. В.
Тел. (057) 717-28-80